

131793 var.

1792, 5
~~561~~

15

DISSERTATIO POSTERIOR
DE
PRAECIPVIS SPECIEBVS
QVIBVS
DEBITORIS DEBITORES
CONVENIRI POSSVNT.

QVAM
ILLVSTRIS IVRECONSULTORVM ORDINIS
AVCTORITATE
PRO LOCO
D. HENRICVS GODOFREDVS
MVMHARD

PVBlicae ERVDITORVM DISQVISIITIONI

AD DIEM II. APRILIS MDCCXCII

SISTIT

RESPONDENTE
CHR. HENR. GOTTLIEB KOECHY
IVRIS VTR. CANDIDATO
BRVNIVICENSI.

HELMSTADII
TYPIS M. G. LEVCKART ET FILII.

VIRO
PERILLVSTRI
IOANNI PAVLO
MAHNER

SERENISSIMO DVCI BRVNOVICENSIVM A CON-
SILIIS IVSTITIAE INTIMIS ET EPISTOLIS
SECRETIORIBVS

PATRONO SVMMO HONORIS CVLTV
DEVENERANDO

Salutem rei publicae, VIR PERILLVSTRIS, su-
premam hucusque TIBI fuisse legem, omnes boni laudant.
Haec unica unicus omnium consiliorum sapientissimorum, cura-
rum, vigiliarum TVARVM fuit scopus. Nullum onus,
quam graue etiam fuerat, animi TVI maximi alacritatem
frangere valuit. Inde euenit, vt, quanto difficilius fuit, ter-
rarum Brunsvicensium felicitatem promouere, tanto maiores in-
de ortae sint laudes. Hinc tot plausus bonorum. Quid mi-
rum igitur, si illustria merita TVA et me alliciant, vt cul-
toribus TVIS me adiungam. At ne modestiam et indul-
gentiam TVAM offendere videar: tacere, et encomia TVA
mente humillima venerari, animique integerrimi documentum qua-
tecunque dedisse, praestabit. Humanitate, qua inter excelsos
conspicis viros, amoreque illo incomparabili, quo literas et in his
ius uniuersum prosequeris, certissime fretus nomen TVVM in
pectoris deditissimi signum huic oppellae praefigere ausus sum.

*Accipias perbenigne, quod TIBI offero, testimonium hoc
deuenerationis meae et reuerentiae, quam TIBI, VIR
PERILLVSTRIS, plenissime despondere deuotissimus
animus iubet. Seruet TE Deus gentemque TVAM sua
gratia, vt longa annorum serie CELSISSIMI DV-
CIS nostri curis dignus, votis ciuium expectatus, terris hisce
carus, humanis rebus quam diutissime intersis. Ita vouet*

PERILLVSTRIS TVI NOMINIS

*Helmstädt
ad diem 11 Aprilis
MDCCXCII.*

*obseruantissimus cultor
D. Henricus Godofredus Munhard,*

DISSERTATIO SECVNDA
DE
PRAECIPVIS SPECIEBVS
QVIBVS
DEBITORIS DEBITORES
CONVENIRI POSSVNT.

I.

*Etiam fiscus novam speciem dat, quod debitoris debitor conveniri
queat.*

Eandem, quam incedebam, inauguralem dissertationem typis tradens, viam ingredior. Aut vero fallit animus, aut aures mihi velle fiscus, ira incitatus, quod nondum iniecerim mentionem iuris singularis, quo is gaudet conveniendi sui debitoris debitores. Ut mecum in gratiam redeat, spe ducor, si modo me illicet accingam ad illustranda fisci iura, quae posteris quasi in tabella hunc in modum relinquebat a).

CALLISTRATVS lib. 3. de iure fisci.

Multa principalia sunt rescripta, quibus cautur, non aliter fisci debitorum suorum debitores convenire, nisi principales debitores defecerint, vel ex ratione fisci nomina facta liquido probentur, vel ex contractu fisci debitores conveniantur.

Quilibet, nisi plane luscitiosus sit, non potest non videre, CALLISTRATVM loqui de tribus speciebus, quibus fiscus debitores debitoris convenire potest.

A

Primam

a) L. 3. §. 3. D. de iure fisci.

Primam indicant verba, *si principales debitores defecerint*. Dum antecessor non exigit, ut nominis cessio antecedit: sequitur, ex eius iudicio fiscum habere id ius praecipuum, ut actionem summo iure moueat aduersus deficientis principalis debitoris debitorem, tametsi desideretur nominis cessio b). Parum caeteroquin interest, an debitoris obligatio, ansem actioni tali instituendae dans, descendat e contractu? an ex delicto? an proin fiscus confugiat ad actionem aduersus debitoris debitorem instituendam, siue quod deficiens debitor ex contractu debeat, siue quod ipsius patrimonium fuisse non potest dictam multam? Ut tam amplum ambitum huic iuri tribuam, suadent verba generalia, quibus utebatur CALLISTRATVS. Quare ad interpretationem hanc firmandam non opus est, ut in subsidium vocemus ius pignoris taciti, quod eruditi quidam nimis laxè fisco pro debitis e delicto largiuntur c). Dicis dubio procul, facultatibus debitoris primarii excussis etiam quemlibet priuatum creditorem venire contra nomina, ac proin in responso CALLISTRATI nil singulare conspici, quo gaudeat fiscus. At erras. Ut enim non vrgeam, fiscum gaudere hypotheca legali in quibusuis bonis debitoris, ac proin etiam in nominibus. Id autem qua singulare annoto, quod fiscus debitoris debitorem iure conueniat, etiamsi debitor principalis sententia non sit damnatus, ut soluat, si modo debitoris debitor agnoscit creditum d), vel expresse vel tacite, ac si insuper constat, principalem debitorem nil in bonis habere praeter nomina. Regeris forsitan, non prius omne dubium ortum de quaestione, annon debitoris principalis patrimonium sufficiat delendis nominibus,

b) DAV. MEVIVS *P. VIII. dec. 240.*

c) AVG. BEN. CARPZOV. *Const. Elect. part. IV. const. 13. def. 14. n. 16.* NIC. CHR. de LYNCKER *Resp. 107. n. 24 seq.*

d) *L. 3. C. quando fisc. vel priu.*

minibus exulare, quam ipsius facultates sunt excussae? Qui scrupulus, ne torqueat progredientes, eximendus erit. Scilicet experientia edocti scimus, non raro inueniri homines, qui soluendo non esse conspiciuntur, tametsi ipsorum facultates cum dedecore praeconis voci nondum subiicerentur. Hoc accidere, nullus inficias ibit, si quis aut paupertatis iuramentum praestabat, aut si vicini sciunt, hunc illumque ob summam rerum inopiam pascere fues. Si vero fiscus debitoris debitarem actione conuenit, et reus principalis debitoris egestatem summam vocat in dubium: fisco actori, mea quidem opinione, incumbet, ut iudici fidem faciat de debitoris primarii mendicitate e). Praeter memorata momenta haec actio habet nihil singulare. Quare cum debitor debitoris e fisci ratione non incidere debet in conditionem deteriore: ei vitio verti nequit, si is fisco agenti exceptionem solutionis, moratorii, compensationis, aliasque omnes exceptiones obicit f), quibus foret vsurus, si aduersus ipsum actionem mouet creditor, qui iam qua debitor non soluendo existens irridetur et contemnitur.

Speciem alteram, de qua CALLISTRATVS loquitur, indicant verba, vel *ex ratione fisci nomina liquido probentur*. Aut fallor, aut iurium consultus, id scripturae tradens, respiciebat ad rescriptum Imp. CONSTANTINI g). Vult id, ut fortes reipublicae perseuerare debeant, quos superstitis integris facultatibus esse, quaestores publicae pecuniae praevident, vel quorum heredes incolumia patrimonia retinent. Dum vero nefas est, obnoxiiis corporibus alienatis circumscribi ciuitates: subiungit rescriptum, ut, si quispiam debitor

A 2

ciuitatis

e) Conf. HENR. HERM. MEYERI *Diff. de Propos. negat. et eius probat.* §. 15.

f) DAV. MEVIVS l. c.

g) L. 2. C. de debit. ciuit.

ciuitatis quidquam ex eo patrimonio, quod habuit, cum pecuniam reipublicae sumeret, donauerit vel distraxerit, aliaue ratione in alium contulerit, ita, vt fiat minus idoneus et non soluendo, vt, inquam, hoc casu postulari ex forte et vsuris queat pro rata ab eo, qui ex debitoris facultatibus aliquid possidet. Quanam actione? Hypothecariam nominant quidam h). At erronee. Quum enim haec actio non detur ad solutionem recuperandam: vides rationem, cur tali casu Imperator concederet actionem personalem, id est, conditionem scilicet ex lege, qua conueniendi essent talium rerum emtores, ac ad horum exemplum omnes alii, qui sunt debitores illius, de quo ex fisci rationibus patescit, quod nomina liquida e mutui contractu debeat fisco.

Vltimam denique speciem sistunt verba haec: *vel ex contractu fiscali conueniantur*. Supponi credo. hisce verbis concisis casum, quo rei fiscalis conductor exempli caussa non solvebat locarium. Si fiscus, bonis conductoris talis nondum excussis, mouet actionem aduersus huius debitores, atque si hi abnegare non possunt, se a rerum fiscalium conductore accepta ferre nomina, quae fiscus ab ipsis iam petit: cessare, statuo, exceptionem ordinis, etiamsi debitor principalis adhuc sit soluendo. Nam tales debitores conuenti non suorum saltem creditorum, sed etiam fisci caussa debitores sunt i).

II.

Novum exemplum, de debitore debitoris conueniendo, praebeet fiscus primipilaris.

Ne me inscitiae, dicam, an incuriae accuses, mentio est iniicienda iuris singularis, quod fisco e caussa primipilari competit,

h) ANT. MERENDA *Contr. Lib. II. cap. 36.*

i) Euoluas praeter ANT. PEREGRINVM *de Iure fisci Libr. VI. n. 27.* et ANT. PEREZIVM *ad tit. C. de conu. fisci debit. n. 3.* DAV. MEVIVM *P. II. dec. 94.*

petit, si conuenit debitores debitoris primipili, id est, illius, qui procuratori et administrationi alimoniae militaris praestaret a). Conuenire, nemo negabit, cum iuris et aequi regulis, creditorem compellere non posse debitores, ut soluant ante diem. Quare mirum non est, si legas, in poenam plus petitionis eos incidisse, qui in stricti iuris pariter ac arbitrariis iudiciis b) ante diem solutionem praestandam urgebant. Nec instituti, nec paginarum ratio permittit, ut inquiram, quo tempore ius romanum pluri petitionem prohibere inceperit c), et in quo constiterit poena plus petitionis. Hoc autem mouisse, e re mea erit, DIOCLETIANVM et MAXIMIANVM, vestigiis anteriorum imperatorum insistentes, edixisse d), ut, quotiescunque ordinatis actionibus aliquid petitur, ideo petitor cogatur specialiter genus litis edere, ne plus debito, aut eo, quod com-

A 3

petit,

- a) *L. 6. C. Theod. de cohortal.* Iungas, quae ad hanc legem protulit IAC. GOTH. PANCIROLLVS *Notit. dign. imp. orient. cap. XXI.* Inuenitur in IOH. GRAEVII *Thef. antiq. roman. tom. VII.*
- b) Id docuerunt ANT. SCHVLTINGIVS *Iurispr. anteiust. p. 241 et 274.*, EV. OTTO *Not. ad §. 33. l. de act.* Aliter sentiebat CONR. RITTERSHVSIVS *Comm. ad Inst. p. 643.* quem sequebatur IO. HARPPRECHTIVS *Comm. ad Inst. tom. IV. p. 773.*
- c) Non conueniunt antecessores, si mouetur quaestio, unde natales huius prohibitionis sint deriuandae. Pluri petitionem iam decemuiros coercuisse tuebatur praeter alios ANT. PICHARDVS *Comm. ad l. tit. de act. §. 33.* Alii e contra cum IOH. RAEVARDO *Varior. libr. III. cap. 14.* poenam pluri petitionis deducunt ex praetorum edictis. Neutram harum sententiarum ratam habet sibi acceptam ill. CAR. FRID. WALCHIVS in *not. a. ad IO. HOPPII Comm. ad l. tit. de act. §. 33.* Tribuit is, cum IOH. WVNDERLICHIO *Diss. de pluri petit. sect. I. §. 2 seq.* hanc doctrinam prudentum responsis in praetorum edicta.
- d) *L. 2. Cod. Hermog. de calumn. et plus petit.* in ANT. SCHVLTINGII *Iurispr. anteiust. p. 712.*

petit, postuletur. Si quis igitur plus ab eo, quod ei competit, vel debetur, petierit, rem et causam, de qua agitur, perdit. Quae autem sanctio poenalis cessare debet in debito annonario. Ediderunt enim iidem legumlatores aliam constitutionem boni quidem publici causa, qua autem, si verum fateri volumus, conditio debitorum debitoris primipili perquam dura euasit. Est ea digna, quae adscribatur. Sonat ita e):

Licet ante tempus debita exigi non possint, tamen, si te ex primipilo debitorem constitutum fisci, ac patrimonium tuum exhaustum, praeses provinciae compererit, ut ad solutionis securitatem solum foenebris pecuniae subsidium superesse videatur: commonebit debitorem tuum, si saltem ipse sit soluendo, ut ante definitum tempus debita repraesentet: ut fisco cuius ob necessitates publicas causam potiore esse oportet, debita pecunia exsoluatur.

Operae pretium erit, ut paulo curatius ponderemus conditiones, sub quibus recitatum rescriptum fisco militari indulgebat ius, conueniendi conditione ex lege fisci primipilaris debitoris debitores, tametsi tempus, solutioni praestitutum, nondum venisset. Primum ergo scias, hocce iure singulari gaudere debitum primipilare, hoc est, ortum ex annona. Quum omnes sciant, ea, quae contra iuris communis regulas sunt constituta, extendi non posse ad species in tali lege non contentas: sequitur, vltum huius legis cessare, si quis e fisco bellico sortem mutuam accepit, aut ei ex emto, alioque contractu, debet f). Alterum momentum attentione dignum eo conspicitur,

e) *L. 1. C. de cond. ex lege.*

f) His tamen non obstantibus, vides iurium doctores, legum extensionem amantes, non erubuisse, ut legem nostram extenderent ad conductores rerum fiscalium, et gabellarum emtores. Improbat id quidem IAC. BRUNNEMANNVS ad cit. *L. 1. n. 9 §299.* At religioni ducit deferere hanc doctrinam.

spicitur, vt conditione ex lege aduersus primipili debitoris debitorum fiscus non illicet vti queat, tametsi magnam rei familiaris partem dissipet primipilus, in diem viuens, et deditus opum populatori, puta, immoderato luxui,

quem semper adhaerens

Infelix humili gressu comitatur egestas.

Verba enim rescripti, *patrimonium tuum exhaustum*, nos dubitare non sinunt, fiscum tunc demum ad hanc actionem confugere posse, si probauerit, primipili debitorem habere nihil, vnde fisco militari satisfaceret. Ne hoc quidem sufficere, putes. Nam remedium hoc, quod codicillus caesareus fisco aduersus debitoris debitorum indulget, duntaxat eligi debet, si aliud deficiat. Haec verba legis, *vt ad solutionis securitatem solum foenebris pecuniae subsidium superesse videatur*, non obscure indicant, fiscum tamdiu conuenire primipili debitoris debitorum non posse, vt ante diem soluant, quamdiu adest remedium, cuius auxilio primipilus debitor cogi queat, vt, dum ipsius patrimonium non prorsus omnino exhaustum est, soluat id, quod debet fisco militari. Docenda hinc erit necessitas, quae suadet, vt petatur a debitore debitoris primipili ante diem. Si quaeras antecessores, a quo probatio sit adducenda: eos ab onere probandi liberare fiscum militem h). At parum recte. Nam se fundat in necessitate. Desideratur tandem, vt fiscus prius, quam ad conditionem ex lege sibi indultam confugit, debitoris primipili debitorem interpellat, terminumque solutionis dicat. Aut fallit enim animus meus, aut haec est mens verborum legis, *commonebit debitorem tuum, si saltem ipse sit soluendo, vt ante definitum tempus debita repraesentet*. En conditiones, quae rescriptum supponit! et quae si concurrunt,

g) CLAUDIANVS in *Rufin.* l. 35.

h) IOH. SICHARDVS ad cit. *L. I. n. 3.*

nut, dubio caret, non exoleuisse hanc legem, ac proin et hodie debitores debitoris primipili conditione ex lege conveniri posse, ut ante diem solvant i). Si fiscus militaris utitur hoc iure singulari, interrogare te audio, annon illi iniungi queat, ut tales debitores, ante diem praestitutum soluentes, praestet indemnes soluendo interusurio? Volunt hoc quidem viri celeberrimi k). At gravissime labuntur, et sic ostendunt, quod verum sit illud adagium, non esse humanum, omnibus horis sapere. Nam de hoc onere tacet rescriptum nostrum. Iurare auferim, iurium doctoribus, solutionem interusurii urgentibus, non venisse in mentem, quod debitores, qui ante diem soluere coguntur, hoc imprimis vexare soleat, ut plerumque durioribus conditionibus fortem quaerere debeant. Quibus autem molestiis non consulitur interusurio soluendo.

III.

Aliam speciem creditoris, debitorem debitoris convenientis, sistit ille, qui nomina oppignorata tenet.

Hos omnes creditores, de quorum iuribus conveniendi suorum debitorum debitores hucusque differebam, iamiam excipiebat creditor iste, qui in fortis creditae securitatem nomina oppignerata tenet, quae ipsius debitori alius debet. Olim quidem fuit dubitatum, an nomen debitoris pignori dari posset, forte, quod, invito aut nescio debitore, non posset ei hoc modo mutari, dicam, an obtrudi creditor salvo iure? At ab ista inde temporis periodo, qua debitorum nomina vendi coeperunt, obtinuit, ut ea etiam pignori obligari possent. Quare PAVLVS tanquam de re certa ac explorata iam suo tempore dicebat a), si convenerit, ut nomen debitoris pignori sit, tuenda est

i) PERILL. CAR. AD. DE BRAVN. *Diff. de Debito primip.* §. 19.

k) IAC. BRUNNEMANNVS *l. c. n. 5.* CASP. HENR. HORNIYS *D. de interusurio* §. 22.

a) *L. 18. D. de pign. aff.*

est a Practore haec conuentio. Si vero tali conuentione debitor creditori generatim quaecumque sua bona oppignerabat, nec speciatim dicebat, etiam nomina, quibus ipsi alius obstrictus erat, pignori esse: magna lis est inter iurium antecessores in definienda quaestione, num creditori competat ius in debitoris nomina ista, quae ipsi alius debet? et num is proin debitoris debitorem actione mouenda conuenire possit? Alii nomina et iura obligata non censerunt putant b); alii e contra, sub generali bonorum hypotheca, etiam nomina comprehendendi adfirmant c). Sed refert, ut ego arbitror, utrum debitor indefinite omnia sua bona obstrinxerit hac similique formula: *Bei Verpfändung aller meiner Haabe und Guth, nichts abgefondert?* an vero quis post bona obligata speciatim iniecerit mentionem bonorum mobilium, aequae ac immobilium, et proin usus sit formula tali, *bei Verpfändung aller Haabe und Güter, bewegliche und unbewegliche, sie seyen anzutreffen wo sie wollen?* Priori specie etiam nomina pignori obligata esse, non negabit is, cui in mentem venit, quod VLPPIANVS iam suo tempore dixerit d), bonis annumerari, etiam si quid est in actionibus, petitionibus, persecutionibus; nam haec omnia in bonis esse videri. Posteriori autem specie illi, cui pignus in rebus mobilibus aequae ac immobilibus est constitutum, nullum ius competit in nomina, quibus alius debitori oppigneranti est obligatus. Si enim verum fateri, volupe est: cautiones, iura, actiones, proprie non

b) ANT. FABER in *Cod. libr. VIII. tit. VI. def. 14.* SAM. STRYCKIUS *Cautel. Contract. sect. II. cap. IV. §. 15.*

c) IOH. HENR. A BERGER *Oecon. Iur. libr. II. tit. V. §. 9. n. 1.* HENR. BROCKES *Obs. Sel. For. obs. CCLI.* AVG. A LEYSER *Spec. XXVI. m. I.* HOEFFNER *Comm. über Heineccii Inst. §. 343.*

d) L. 49. D. de V. S.

non veniunt sub bonorum mobilium ac immobilium iure, sed constituunt potius tertiam bonorum speciem, a duabus prioribus diuersam e). Accedit insuper et hoc, quod in specie memorata generi derogetur per species subiunctas f). Siue vero nomina debitorum conuentione expressa, siue tacita, puta, per hypothecam omnium bonorum constitutam, obligantur, vtraque conuentio pro valida habetur, haud quidem e sola prudentum ad ius ciuile interpretatione, sed potius tuitioe Praetoris. At quomodo is eam tuetur? Audias iussum caesareum, quod ea propter dabant DIOCLETIANVS et MAXIMIANVS. Huius tenoris est g):

Postquam eo decursum est, ut cautiones quoque debitorum pignori dentur: ordinarium visum est, post nominis venditionem utiles emtori, (sicuti responsum est) vel ipsi creditori postulanti dandas esse.

Magna prudentum deliberatio fuit, quaenam actio intelligi debeat sub nomine *actionis utilis*, quae aduersus oppignerantis debitoris debitorem *danda est creditori ipsi postulanti*, quum actio principalis a primo debitore nec cessa, nec mandata, nec in solutum ipsi esset. Si quid iudico: personalis actio subintelligi nequit. Constat enim inter omnes, eiusce generis actionem a nullo institui posse, nisi ab eo, cui ista vel suo iure competit, vel cui ea a domino est cessa. Patet etiam hoc, actione personali illum duntaxat conueniri posse, qui actori est obligatus. Neutrum vero requisitum hic cogitari potest. Nec enim haec actio proprio iure creditori nostro competit; nec ea illa est

e) L. 3. §. 4. D. de pecul. L. 15. §. 2. D. de re iud.

f) ANT. NEQVSANT. de Pign. p. 2. membr. 2. n. 8 seq. MERC. MERLINVS de Pign. et hyp. libr. II. tit. I. qu. 29. n. 50. HENR. HAHNIUS Diff. de Pign. et Hypoth. §. 29.

g) L. 7. C. de hered. vel act. vend.

est cessa; nec oppignerantis debitoris debitores, qui iam conveniendi sunt, creditori agenti sunt obstricti.

Hoc argumento haud contemnendo non obstante fuisse, scio, antecessores magni nominis, qui sub *actionibus utilibus*, de quibus loquuntur legumlatores, subintelligendam esse, volunt h) actionem personalem, quam creditor talis posset movere aduersus oppignerantis debitoris debitorem, ut soluat. Ne deesset ratio, qua suam doctrinam fulciant, adducunt. Sicuti nimirum actio personalis utilis ex aequitate aequae ac e principum rescriptis accommodata est ei, qui nomen venditum accipiebat, ut posset agere aduersus debitores hereditarios i): ita etiam DIOCLETIANVS et MAXIMIANVS in codicillis recitatis admiserunt hoc, ut, si nomen pignori est datum, creditori daretur actio eiusdem generis aduersus oppignerantis debitoris debitores. Quo huius corollarii veritas eo lucidioribus radiis eluceat, non omittunt, exemplum addere. Constat nempe, quod is, qui in iudicio euadebat victor, posset aduersus eius, qui succumbebat, debitores agere k), et quidem actione utili tanquam e causa pignoris iudicialis. En argumentum praecipuum, quo vtuntur, qui nomen *actionum utilium* intelligunt de actione personali utili. Videamus, quid regeri posset l). Scias quod verbis rescripti, *postquam eo defursum est, ut cautiones quoque debitorum pignori dentur*, innuant

B 2

legum-

h) REINH. BACHOVIVS *Tr. de pign. libr. II. cap. VIII. n. 2*
 seq. HYG. DONELLVS *Tr. de pign. cap. VIII.* Eis accedere videtur CONR. CHRIST. WESTPHAL *vom Pfandrecht cap. VI. §. 141.*

i) *L. 16. D. de pass.*

k) *L. 2. C. qu. fisc. vel priu.*

l) Ad caetera dubia respondebat IAC. BORNIVS *diff. de Ar. quae credit. adu. debit. debitorem competit §. 8.*

legumlatores, hoc fuisse aliquando tempus, quum veteres dubii ancipitesque haesitarent, an nomina pignori possent obligari? Sed tandem placuisse, vt praeter strictam iuris rationem reciperetur, vt pignori dari possent cautiones, hoc est, nomina, quorum probatio cautionibus continetur m). Quibus praemissis veniunt ad ipsas actiones aperiundas, quas nominis emtor aequae ac creditor nominis hypothecarius, ille aduersus venditoris debitores hereditarios, hic autem aduersus oppignerantis debitoris debitores instituere possunt. Viam sibi aperiant verbis *ordinarium visum est*. Quam non eam esse mentem, vt cogitarent de inueniendis remediis nouis, quibus dictae personae vti possent, sed vt potius memorare duntaxat vellent, quidquid ratione actionum, eiusce generis casibus implorandarum, more et iure usitato receptum esset. Si vero, *ordinarium visum*, et responsum esse, dicunt, vt *post nominis venditionem utiles actiones emtori dentur*, puta scilicet, venditoris debitoribus: hoc non explicandum est de simplici venditione, quippe ea, qua nudus titulus, nihil potest transferre, ac insuper utiles actiones non sunt penes emtorem. Id potius tribui debet constitutionibus et rescriptis principum. Nam probari potest, quod ex his emtori nominis illicet actiones utiles ante cessionem competant n). Desunt vero leges, quae eiusce generis actionem personalem dent creditori, qui nomina pignorata tenent. Quum vero nihilominus rescriptum dicat sine vlla adiectione *ordinarium visum esse, vt vel ipsi creditori posulanti utiles actiones dentur*, puta, illi, cui debitor nomen sui debitoris pignoraui; fallor aut legumlatores nostri hisce verbis respiciebant ad ordinarium ius quo illi datur utilis actio Seruiana. Tanto minus igitur dubitari potest nomine
actionum

m) Eodem sensu sumitur haec vox *L. 56. de leg. 3.*

n) *L. 1. et 8. C. de her. vend. L. 16. pr. de pact.*

*actio*num *ut*ilum subintelligendas esse *ut*ilem actionem Seruianam: quanto certius est, in legibus ciuilibus, quae de pignoribus agunt, Seruianam actionem semper designari nomine actionis *ut*ilis o). Sicuti ergo rescriptum illustratum non iuuat secus sentientium doctrinam: ita etiam idem iudicium ferri debet de exemplo, quod dubii allati roborandi causa adducunt. Si enim verba legis paulo penitus intuemur: loquuntur de iudicati executione, nec exprimunt, an, quae iudicati exequendi causa aduersus debitoris debitorem proponitur, actio sit realis? an personalis? Nec fingenda est actio iudicati, quae non competit, nisi contra eum, aduersus quem iudicatum est. Dubito insuper, vtrum dici queat, idem ius ratione actionum, aduersus creditoris hypothecarii debitores debitoris nomina oppignerantis mouendarum, in pignore nominis conuentionali locum habere debere, quod locum habet in pignore iudiciali, id est, eo, quod iudicis exequentis auctoritate constituitur? Vt ita sentiam, me mouent plures differentiae, inter vtrumque pignus conspicuae. Vnicam modo adducere liceat. A debitoris voluntate de pendere, nemo negabit, an nomen conuentione pignorare velit, licet is alia bona habeat? At in iudicati causa nomen non tam pignori, quam pignoris loco capi duntaxat potest, si nullae res reperiuntur, in quibus possit iudicati executor pignus constituere p). Alias silentio praetereo.

B 3

IV.

o) Conf. praeter *L. 1. §. 2. et L. 13. §. 2. L. 20. D. de pign. CAR. FRID. WALCHIVM Contr. Iur. sect. II. cap. V. §. 2.*

p) Plures alias differentias attulit ANT. FABER *Coniect. libr. VIII. cap. 17.*

IV.

Inquiritur, qua actione talis creditor uti queat, et singularia huius actionis adducuntur.

Ne inepta actione mouenda causarum orator cum iactura litis et sumtuum repellatur, is forsitan, genus actionis instituendae diligentius perscrutans, interrogat, ad quas quae-so actiones confugere debet creditor, si conuentio, qua ipsi a debitore oppignerante nomen sui debitoris pignori est datum, tueri debet, neque tamen is actione personali debitoris debitorum conuenire poterit? Auctor ipsi sum suasorque saluo doctorum iudicio, ut is petat auxilium ab actione utili quasi Seruiana. Ut ita sentiam, non ea modo, quae huc usque protuli, sed insuper etiam hoc me allicit, quoniam dicta actio proxime se fundat in iure pignoris, atque iura ciuilia volunt, ut creditor hypothecarius, si ipsi animus est experiri cum oppignerantis debitoris debitore, agat iure pignoris. a) Doctrinae huic multum roboris accedit exemplo, quod adducere non piget. Fingas, cur enim fingere non liceret, fingas amorem ditescendi dotium studio euelli non potuisse animo iuuenis cuiusdam, se cognitum habere putantis, quod non semper fororio vinculo iungatur dos ac seruitus, si femina liberaliter est educata, et maritus morum suauitate pensat, quod pecuniae deest. Fingas, illum ipsum fuisse adeo felicem, ut non circumscriberetur versutia veteratorum, qui plerumque, si merces non deficit, ambiunt, dulci conciliatoris nuptiarum officio fungi. Fingas, istum hisce opitulantis accepisse peramplam dotem a sponsa. Fingas, huic amicos aequae ac vicinos vix gratulatos esse ius trium liberorum, quum immineret hora, qua conclamanda vasa erant, et ex hac vita, tamquam e diuersorio quodam emigrabat. Id accedisse, si fingas:

a) L. 20. D. de pign. Iungas ea, quae protulit IAC. CUIACIUS ad L. 18. eod. tit. ad lib. 29. Pauli.

finzas: nullum est dubium, quin, sicuti maritus iam molliter cubans, de dote restituenda fuerat obligatus, simili vinculo ipsius heredes obstricti sint viduae singultienti effluentique lacrymas sponte cadentes. Si autem quaeris, an ea illatae dotis recuperandae causa actione personalis convenire queat defuncti mariti debitores: iuxta sanctionem Caesarum, qui hypothecario creditori aduersus oppignerantis debitoris debitores actione utili succurrendum esse iubent, statuendum erit, viduam frustra postulare ut personalis actio ipsi decernatur aduersus debitores hereditarios b). Non memorant quidem laudati imperatores actionem ad quam vidua confugiat. At speciem actionis mouendae speciatim indicare, haud erat opus. Quum enim iura velint iubeantque ut mulieribus cuncta maritorum bona, in dotium illatarum securitatem, sint pignori obligata c) quumque bonis generatim oppigneratis etiam contineantur nomina, quae debitoribus debitores alii debent d): sequitur, etiam in memorata specie viduae, quando res dotales non amplius supersunt, non posse denegari ius, mariti debitoris debitores iure pignoris conueniendi actione utili quasi Seruiana. Si vero res dotales non consumtae exstant adhuc: ea non indiget beneficio tali, quod fluit ex iure taciti pignoris. Potest enim eas deficiente communione bonorum vindicare, et separationis iure petere e). Pro oranda hac causa, quam et alii iurium antecessores tueri non erubescunt f), an melius exemplum cogitari possit, dubito.

b) L. 3. C. de hered. act.

c) §. 29. I. de act. L. vi. §. I. et 15. C. de rei uxor. act.

d) L. 49. D. de V. S.

e) Vide, praeter IO. HENR. CHRIST. ERXLEBENII *Princ. de iure pig. et hypoth. P. sp. sect. IV. cap. I. §. 222.* LVD. MENCKENII *Diff. de reb. extantibus vxorum a conc. separ. §. 4. seqq.*

f) Inter eos, ut alios taceam, nomen praestantur ANT. FABER de Error.

bito? Quid? quod non tam spero, quam confido potius, fore, ut meam sententiam amplectaris, si paulo penitius huius actionis indolem eatenus illustrauro, quatenus habet singularia momenta, si creditor ea utitur aduersus oppignerantis debitoris debitores. Accipe ea beneuole.

Plura nomina huic actioni dederunt leges ciuiles. Quum enim exemplo actionis Seruianae a prudentibus, ut videtur, sit introducta g) et caetera pignora prosequatur, quae Seruiana actio non vindicat: factum est, ut vocetur mox quasi Seruiana. h) Si intuemur finem, ad quem actio haec est comparata; obtinuit nomen actionis pignoratitiae, i) et plenius pignoratitiae Seruianae k) aequae ac hypothecariae. l)

Ex edicti sententia, cui debemus hanc actionem, datur actio haec illi soli, qui dicere potest, rem petitam sibi iure pignoris teneri. Potest vero hoc asserere, quisquis probat sibi debitam esse pecuniam, et rem, quam petit, pro sorte credita obligatam esse ab eo, cuius in bonis erat. Pari ratione datur speciatim creditori isti, qui, quia pignus accepit, a debitore nomen, quod huic alius debet. Et huius heredi datur haec actio, et quidem in solidum, si vnus est. Si plures sunt: omnibus competit. Quo modo? Rescribebant ea propter Imperatores VALERIANVS et GALLIENVS m) *manifesti*
et

Error. Pragm. dec. V. err. 10. A SANDE Dec. Fris. lib. III. tit. XII. def. 23. BEN. CARPZOVIVS P. III. dec. 258. IAC. BORNIVS Diff. cit. §. 4. seq.

g) Ita sentio cum ARN. VINNIO et CAR. FRID. WALCHIO ad §. 7. *Inst. de act.* etiamsi me non fugiat, GER. NOODTIVM tit. de pig. et hyp. alia tueri.

h) §. 7. I. de act.

i) L. 3. 10. 18. D. de pign.

k) L. 41. D. de pign. act., L. 9. D. quib. mod. pign. solv.

l) L. 3. §. 3. D. ad exhib.

m) L. 1. C. si vnus ex plur. hered.

et indubitati iuris est, defuncto creditore, multis relictis heredibus, actionem quidem personalem inter eos lege XII tabularum diuidi: pignus vero in solidum unicuique teneri. Si creditor, de quo est sermo, auxilium exoptat ab hac actione: necesse est, ut iudici fidem faciat, quod non modo sortem sub hac lege crediderit, ut in securitatem crediti cautionem, quam alius debitor debet, qua pignus in manus traditam acciperet, sed quod insuper etiam is, quocum iam experitur, sit debitor debitoris oppignerantis n.) Quid vero in probationem venit, si debitum oppigneranti debitori debebatur sub certa conditione aut praestatione certa? Creditoris agentis tunc est, pluribus docere, conditionem esse impletam, aut promissam praestationem fuisse insequutam. Fieri enim nequit, ut creditor hypothecarius e contractu, quem cum suo debitore iniit, plus iuris nascatur aduersus huius debitorem, quam ipse oppignerans debitor habuisset. Huius vero fuisset, ut exceptionis contractus nondum impleti euitandae ergo illicet iudicem certiorum redderet de adimpleta conditione, aut facto praestito, si debitorem suum conuenire voluisset o).

Postulante natura huius actionis in rem datur ea uti generatim aduersus pignoris possessorem, aequae ac aduersus eum, qui dolo malo fecit, quo minus possideret p), ita etiam speciatim aduersus debitoris debitorem eo casu, si creditor cautionem pignori datam huic eum in finem dat, ut is adscriberet dictum in cautione hac solutionis terminum in aliud tempus prorogatum esse, sique debitoris debitor hanc cautionem restituere detrectat. Si insuper rem, iuxta regulas aequitatis, quam ante oculos habuit Praetor, hanc actionem in albo

n) L. 15. §. 1. *de pign.*

o) ANT. FABER in *Cod. Lib. IV. tit. 10. def. 1.*

p) L. 16. §. 3. *de pign.*

albo proponens, metimur: in hac nostra specie aduersus non possessorem datur haec actio, quae et vel eapropter nomen actionis utilis meretur. Dici enim nequit, quod debitoris debitor nomen, quo debitori oppigneranti est obstrictus, possideat. Est potius, si verum fateri volumus, nominis quasi possessio penes creditorem debitoris oppignerantis, hic actionem ad nominis talis distractionem et propter ipsum nomen quasi in suis bonis habet. Conuenire etiam hac actione creditor debitoris debitorem tunc poterit, si suo creditori soluerit, tametsi longe antea certior factus est de actione ab ipso subscripta, alio pignori data q).

Non quidem hac actione creditor vrgere potest solutionem, a debitoris debitore faciendam. Finis potius actionis in hac specie erit duplex. Aut enim debitoris debitor possidet nominis oppignerati syngrapham eamque restituere non vult; aut eam non possidet. Priori casu huius actionis finis est, vt iudex sententia non modo declaret, nominis syngrapham creditori agenti pignoris iure competere, sed etiam debitoris debitori iniungat, vt id restituat auctori, qui ius retinendi exercet, vsque dum credita sors soluta non est r). Posteriori autem casu vrgeri a creditore potest, vt exeat mandatum, quo debitoris debitori sub poena, in casum contrauentionis soluenda. Interdicitur suo creditori, qui iam oppignerantis debitoris personam sustinet. Quamdiu enim cessat tale mandatum, tandiu oppignatio nominis non impedit, quo minus debitor, cuius nomen obligatum est, suo creditori, qui nomen obligabat, soluat, atque ita se liberet s). Peti insuper poterit, vt reus nomen suum pignori obligatum publice et solemniter

q) L. 4. C. quae res pign. obl.

r) L. 10. C. de pign. act.

s) IVL. A. BEYMA, de Pign. p. 160.

solemniter diftrahi patiatur. * Hanc esse actionis hypothecarise in specie, de qua mihi est sermo, formulam et conditionem, opinor.

V.

Creditori isti agenti, qui tenet nomina oppignerata, quae istius debitori debet alius, obijci nequit exceptio ordinis.

Fila abrumperem, ne fines, academicae exercitationi praefinitos, migrare videar. At inhumanus essem, si responsum non ferrem, quod me interrogas, annon creditori isti cui nomen est oppigneratum et qui contra debitoris oppignerantis debitorem agit obijci queat exceptio ordinis? Non esse statuo cum antecessoribus limati iudicii a) vt creditor talis agens timeat exceptionem de qua est sermo. Si enim paulo penitus intuemur sanctionem b), qua Iustinianus beneficium excussionis non tam introducebat, quam potius reuocabat ad usum; fatendum quidem est, eam quidem loqui de tertio at non de quouis, sed de tertio possessore. Negari vero nequit, debitoris nomen oppignerantis debitorem esse quidem tertium non vero possessorem. Nam actio, qua tenetur, non possidetur ab ipso. Ratio insuper, ob quam sanctio caesarea extraneo hypothecae possessori exceptionem ordinis indulget, plane in hac nostra cessat. Debitoris enim, cuius nomen est oppigneratum, non interest, cui soluat nomen debitum, an creditori, a quo accepit sortem? an creditoris sui, nomen oppignerantis, creditori iam agenti? Nam utroque casu consequitur liberationem; priori quidem eam obtinet debitor sol-

C 2

uens

a) ANT. FAPER *Coni. Iur. lib. VIII. cap. 17. et de Error. pragm. dec. V. err. 9. seq.* REINH. BACHOVIVS *de Pign. lib. III. cap. 17. n. 5.* ANT. NEGVSAIVS *de Pign. P. VIII. membr. I. n. 19.*

b) *Nov. IV. cap. 2.*

uens ipso iure, posteriori autem id sit beneficio exceptionis doli, quam aduersus suum creditorem, qui nomen oppignera-
bat, acquirit. Hinc metuendum non est, ut de lite oriantur
lites. Quae tamen sola ratio induxit exceptionem excussio-
nis; quippe alioquin possessorem, hypothecaria actione con-
uentum et condemnatum, oportet ad indemnitatem conse-
quendam agere denuo contra debitorem, ab eoque exigere
id, quod interest, fuisse sese electum ac repetere litis aesti-
mationem, quam ipsius creditori soluebat.

Obiici scio rescriptum, quod debemus DIOCLETIANO
et MAXIMIANO limpp. Sonat ita c): *non prius ad eos, qui
debitoribus fisci nostri sunt obligati actionem fiscalem extendi oportere, nisi patuerit principales reos idoneos non esse, certissimi iuris
est.* Qui argumentum nobis aduersum ex hoc rescripto de-
sumunt, illi negligunt regulam, quae vetat, ut a casu singu-
lari non ducamus generalem conclusionem. Eo minus insu-
per recitatum rescriptum nobis obstat, quo certius est, fiscum
et melioris et deterioris conditionis esse, quam priuatum.
Melior ipsius conditio conspicitur eo, quoniam gaudet iure
hypothecae tacitae; ob quam summo iure conuenit debitorem
debitoris sui. Destituitur e contra priuatus tali iure, ac proin-
ni speciali pacto constituatur pignus, talem actionem moue-
re nequit. Deterior autem fisci conditio eo se ostendit,
quod penes priuatum creditorem est optio, an malit prius
ligare cum debitore suo, ac eum conuenire actione
personali? an vero velit pignus persequi d)? At fiscus
hoc iure non gaudet, sed tunc demum ab eo auxilium
petere potest, *si principalis debitor non est idoneus.* Hoc ideo
a legumlatoribus nostris constitutum est, quoniam fiscus fere
facilem executionem habet contra suos debitores, et ob su-
spectam

c) L. 4. C. quando fiscus vel priu.

d) L. fin. C. de obl. et act.

speciem ipsius potentiam non facile ipsi permittendum est, ut agat aduersus tertium. Et hoc est, quod communi pro- uerbio indicare solent, sub quouis bono Principe malam esse fisci causam. Pertinet huc exemplum Philippi II Regis Hispaniae e), qui cum esset in Villa del Escorial, eumque adiret Don Valesco, consilii Supremi et Camerae Senator, ut in causa, quae maxime augeret Regale patrimonium, referret; Rex huic respondit: Doctor, semper in cura habe, et renuncia Senatui: in dubio semper contra me iudicandum esse.

VI.

Novum exemplum suppeditat impositio arresti in bona illius, qui debitori nostro debet. Modus procedendi in hac re traditur.

Ex annalium gentis nostrae monumentis edocti scimus, ab eo inde tempore, quo iudices incipiebant obterere maiorum suorum laudes, ex mora et procrastinatione litium bella enata esse, quibus in alma Germania uniuersa res iudiciaria adeo turbabatur, ut laeso nihil ferme fuerit reliqui, quam sibi ipse inuenire remedium, quo debitorum refractorum subterfugia auerteret. Hinc repressaliae ortae; pignorationes enatae; arresta inuenta. Quae, quum pro temporum istorum ratione, abusu aut prorsus omnino sublato aut saltem interdicto, nil iniquitatis habeant, et suadente utilitate publica sint legibus publicis imperii permixta ac tolerata a), mihi praebent occasionem de quaestione, a dissertationis scopo

C 3

non

e) SAM. STRYCKII *usus mod. Libr. XLIX. tit. 14.*

a) *Rec. Imp. de ann. 1597. §. 81. et de ann. 1570.* Nec obici potest percelebris illa sanctio, in comitiis Spirensibus ann. 1570. condita. Nam sermo duntaxat in ea est de subditis, Imperii Germanici immediatis. De his id singulare est introductum, quod nec ipsi, nec eorum facultates a iudiciis inferioribus detineri queant.

non abludente, quatenus nimirum creditores urgere possint, vt, quae debitores debitoris debent, nomina arresto teneri queant. Sicuti nimirum cuius creditori, ex legum prouidentia b) licet, e causa iudicati nomen sui debitoris pignori capere: ita etiam tametsi quoad personam debitoris nostri debitor detineri non possit, tamen id, quod hic nostro debitori debet, quoad concurrentem debiti quantitatem recte arrestatur. Petit hoc casu creditor a iudice, vt debitoris debitori denunciari curet, ne soluat nomen, quod debet suo creditori, sine vltiori ius dicentis permissu. Talis inhibitiō est instar arresti c). Post inhibitionem talem factam, opinor ad euitandas lites e re creditoris esse, vt curet, citari debitorem debitoris ad certam diem, eundemque coram tribunali interrogari, an debeat? et quantum nomen debeat. Responsione ad quaestionem facta debitoris debitor aut confitetur nomen, aut istud in dubium vocat. Si praeter expectationem abnegatur nomen: videndum erit, an creditor, nominis arrestum petens, gaudeat iure quodam pignoris in nomen custodia retinendum? an vero tali iure non gaudeat?

Prior casus accidere potest, siue creditor certam nummorum summam dabat, et debitor hypothecam omnium bonorum, etiam nummorum, promittebat, siue ex Praetoris decreto aut iudiciali immittebatur in debitoris bona. In tali specie, asserere haud erubescō, creditorem, de quo loquor, ad easdem actiones admittendum esse, quas instituere potest creditor, qui debitori secundo fortem credebat, sibi que consulebat hypotheca constituenda. Si vero, quae creditori nostro competit, actionem instituit aduersus debitoris debitorem: sequitur, ipsi denegari non posse ius probandi, quod debitori suo alter debeat istud nomen, quod non exsolui petit.

Posteriori

b) *L. 2. C. quando fisc. vel priuat.*

c) *IO. SAM. BRUNQVELLI Op. p. 279.*

Posteriori casu res ipsa loquitur, creditorem litteralem destitui iure, actione quadam conueniendi debitoris debitorum. Conuenit autem cum aequi et iusti regulis, vt, si debitoris debitor abnegat, se quicquam illi debere, falsitatem huius assertionis negatiue doceat. Siue vero in probatione hac deficiat, siue eam perficiat, vtroque casu, ex peritorum iuris iudicio d), mandatum dari de nomine illi non soluendo cuius debitor esse dicitur. De iniuria enim sibi illata conqueri nequit, siue debeat, nec ne. At consultitur tali mandato emittendo indemnitati creditoris, vtpote hac ratione debitori et debitoris debitori sciinditur ansa colludendi in creditoris necem. Si vero iudex ad talis creditoris preces nominis, quod debitoris debitor debere dicitur, arrestum decreuerit: hic iudicis praecepto de non soluendo obsequi, et pecuniam, donec praeceptum hoc sublatum fuerit, retinere debet e). Si eiusce generis mandatum temnit, et nomen exsoluit: is, qua violator iussus iudicialis tenebitur ad id, quod petentis arrestum interest, nil quidquam fuisse immutatum post emissum praeceptum de non soluendo f). Nec queri potest de iniuria illata, si ipsi iniungitur poena ordinaria, puta, solutio reiterata: Hoc autem intelligi cupio, si aut post peractam a creditore litem aduersus debitorem ipsi adiudicabatur nomen, aut si non potior eius, cui solutio est facta, quam arrestantis fuerat ratio g). Quid? quod, si ex post detegitur, debitoris debitorem perfracte abnegasse nomen, quod debet, damnari is omnino poterit, qui arrestum petenti soluat sumtus pariter ac damna litis h).

VII.

d) DAV. MEVIVS *Tr. de Arrest. cap. IX. n. 41.*

e) Idem *Part. 9. dec. 177.*

f) Idem *Part. 9. dec. 99.*

g) CH. FRID. HOLLANDI *Tr. de Arrest. cap. IV. §. 15.*

h) PETR. PECKIVS *de iure sistendi cap. IV. n. II.*

Si e contra debitoris debitor fatetur, se debere nomen, de quo est sermo: id fit aut simpliciter, aut addit exceptiones, quibus nomen sublatum esse, adseuerat.

Priori casu nullus iudex religioni ducit, decernere arrestum quoad concurrentem debiti quantitatem. Emissa tali inhibitione de non soluendo nomine debitoris debitor usque ad nominis relaxationem securus est aduersus suum creditorem exceptione arresti ex necessitate obsequii debiti praecepto iudicis. Solet caeteroquin dies dici, quo creditoris, arrestum nominis postulantis, debitor compareat coram iudicis tribunali, et declaret, num debeat nomen, de quo est loquela? quanta sit illius summa? an habeat exceptiones, quarum ope queat extingui ius creditoris? Si statuto die creditoris talis debitor aut emanet, aut si is etiam adducere nequit rationes, propter quas aequum est, ut nominis arrestum relaxetur: consuetudo plurium tribunalium secum fert, ut emanet sententia, qua iniungatur debitoris debitori, ut quoad concurrentem debiti quantitatem soluat non tam suum creditorem, quam potius sui creditoris creditorem. Sententiae formula huius tenoris esse solet: *Es wird hiermit Arrestant an die bey N. N. stehende Gelder seine Bezahlung bestermaassen einzufordern verwiesen, und Arrestant anbefohlen, Arrestanten und ohne dessen Bewilligung keinem andern die Gelder zu zahlen a).* Moris insuper quandoque esse solet, ut post talem adiudicationem non raro emanet mandatum, quod debitoris debitori iniungit, ut coram tribunali deponeretur pecunia, qua deleteretur nomen, de quo est sermo. Non sum nescius, debitoris debitorem cautum recufare solutionem nominis nondum tradito chirographo, quod est in sui creditoris manibus. Securitati ipsius consuli poterit duobus

a) D. MEVIVS *de Arrest.* cap. IX. n. 44.

duobus hisce remediis. Primum est, vt creditori, a quo scilicet accepit, iudex iniungat chirographum retradendum, et praecepto tali non obtemperans coarceatur multa b). Alterum remedium facilius ac promptius indemnem praestandi debitoris debitorem confisist in eo, vt tabulae crediti mortificetur, id est, cassa ac extincta declaretur obligatio. Mentio eius rei fiat creditori, et decreto certior reddatur, debitorem ob solutum nomen esse liberum. Quum tantundem profit solvendi auctoritas iubentis magistratus, quantum ipsa chirographi redditio prodesse potest c): sequitur, quod is sit huius mortificationis effectus, vt debitoris debitorem non modo reddat tutum, adeo, ac si nunquam fuisset obstrictus, sed etiam instrumentum tale, publica auctoritate munitum, probet solutionem peractam.

Posteriori autem casu, puta, quo debitoris debitor fateatur quidem nomen, sed obicit exceptionem solutionis. Quae si fuerit opposita: dubium non est, quin admitti debeat ad eius probationem. Quid? quod nec excludi poterit ab usu exceptionis compensationis, puta, si creditor, arrestum nominis quaerens, debeat debitori sui debitoris d). Si enim is, cui debeo, mihi reciproce debet, iniquum foret, quando exigere vellem ab altero, vt mihi solueret, quum iam penes me habeam, quod debetur, et retinendo, quod debeo, mihi statim satisfacere possim. Siue vero priorem, siue hanc alteram proponit, nec eas probare potest: iudex procedere poterit eadem ratione, qua procedit in priori casu explicato.

Caeterum nec hanc quaestionem intactam relinquere possum, an tale praeceptum iudicis de nomine debitori non soluendo,

b) Idem *l. c. n. 51.*

c) ANT. FABER in *Cod. lib. IV. tit. 10.*

d) HOLLAND *l. c. cap. IV. §. 14.*

soluendo, sed retinendo, debitoris debitorem liberet ab usuris suo creditori praestandis. Qui hoc affirmant: illi urgere audent, quod debitoris debitor obstrictus fuerit, iudicis iussui et vel praeter suam voluntatem parere, quodque proin, dum cessat culpa et mora, cessare etiam debeant usurae e). Multum ponderis inesse, non abnegabo, huic doctrinae. Verum nihilo fecius in eorum partes discedo, qui, emissio tali praecepto de non soluendo, debitoris debitorem non immunem esse, dicunt, ab usuris creditori suo praestandis f). Vt ita dicam, me mouet hoc, quod eiusce generis praeceptum non aliam, quam strictam, interpretationem admittat, adeoque a sorte retinenda conclusio fieri nequeat ad usuras haud soluendas. Pugnat in super talis conclusio, si etiam animus nobis esset, admittere eam cum mente iudicis praecipientis, ne debitoris debitor soluat id, in quo obligatus est suo creditori. Non enim hunc vult priuare interesse, dum scit, quod arresto durante debitoris debitor utitur pecunia creditoris. Si igitur debitoris debitor optat, ut liberetur ab usurarum praestatione: auctor sua forque illi sum, ut sortem aut in iudicio deponat, aut curet saltem eam obsignari. Neglecta hac cautione ab usuris praestandis non prius erit immunis, quam si probat, vel firmat iureiurando, se non usum fuisse sorte, cuius solutionem creditori restituendam interdicebat iudicis praeceptum de non soluendo emissum.

e) Tuentur hanc doctrinam M. BERLICHIVS *Dec.* 25. BEN. CARPZOVIVS *conf.* 30. *def.* 24. RICHTERVS *Dec.* 74. n. 79.

f) Id docent et praeiudiciis firmant IOH. SCHILTERVS *Ex. ad D.* 35. §. 12. FINCKELTHAVSIVS *obs.* 19. BALTH. AVERNHER. *Part. IV. obs.* 252.

Helmsstätt, Diss., 1786-95

f
sb.

131793 var.

1792, 5
561
15

DISSERTATIO POSTERIOR
DE
PRAECIPVIS SPECIEBVS
QVIBVS
DEBITORIS DEBITORES
CONVENIRI POSSVNT.

QVAM
ILLVSTRIS IVRECONSVLTORVM ORDINIS
AVCTORITATE
PRO LOCO
D. HENRICVS GODOFREDVS
MVMHARD

PVBLICAE ERVDITORVM DISQVISIONI

AD DIEM II. APRILIS MDCCXCII

SISTIT

RESPONDENTE

CHR. HENR. GOTTLIEB KOECHY

IVRIS VTR. CANDIDATO

BRVNOVICENSI.

HELMSTADII

TYPIS M. G. LEVCKART ET FILII.